Савецкую краіну Кастрычнік нарадзіў...

Мы—„пакаленьне, што ўбачыць жывы комунізм“ (Л. Кагановіч), павінны бальшавізавацъ сябе на прыкладах гэраічнай барацьбы за Кастрычнік, за дыктатуру пролетарыяту

Комсамольцу-навічку пра Кастрычнік

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

1 лістапада 1931 г.
№ 25… (1524)

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

ОРГАН ЦК І МЕНГАРКОМУ ЛКСМБ

Успрыняць слаўныя, баявыя традыцыі

Працоўныя краіны дыктатуры олетарыяту, краіна, якая будуе цыялізм, спаткаюць 14 Кастрычч- ударнай працай па выканань- плянаў заключнага квартала га рашаючага году пяцігодкі, завяршэньню пабудовы фунда- нту соцыялістычнай экономікі. растаюць усё новыя і новыя рпусы соцыялістычных фабрык, водаў, агульнажыцьцяў для ра- чых. Датэрмінова уступаюць у рой буйнейшыя ў сьвеце гіган- з ліку 518, абсталяваныя па ошняму слову тэхнікі. Закончан ршы этап колектывізацыі сель- ай гаспадаркі. Тысячы трактароў обленых непасрэдна ў краіне Са- саў, зьнішчаюць дзядоўскія межы рыхляюць абноўленую зямлю. Лі- давана, і прытым назаўсёды, спрацоўе.

Значэньне гэтых посьпехаў, да- таутых пад кіраўніцтвам кому- стычнае партыі асабліва адчу- льна на фоне экономічнага крызісу падрывае грунт капіталістыч- га спосабу вытворчасьці. У краі к капіталу з кожным днём усё льш упарта узрастаюць супярэч- сьці. Расьце лік разбураных, абан уціўшыхся буйнейшых прадпры- стваў, концэрнаў. Расьце шмат- ьённая армія беспрацоўных. Па- ршаецца становішча працоўных, абліва моладзі капіталістычных аін.

14 гадоў, якія аддзяляюць нас старое царскае Расіі, запоўнены роічнай барацьбой пролетарыяту. вік гэтае барацьбы яскрава ак- сьлены. Нашыя ворагі прадракалі м пагібель. Разьлічвалі наша іс- аваньне на тыдні,.. месяцы... на , за тым на 2... на пяць...

Але соцыялізм перамагае. Соцыя м ужо ня мары. Соцыялізм одзенна ператвараецца у жыцьцё. кожная наша перамога ў цэху, эгаце, колгасе, саўгасе зьяўляец- новаю, моцнай цаглінай уклада- у вялікі, узрастаючы будынак соцыялістычнай гаспадаркі.

З першага дня перамогі проле- скай рэволюцыі, з дня, калі бу узьняты пераможны сьцяг Ле- а, мінае 14 год. Згодна статуту нінскага комсамолу, працоўную ладзь у 14 гадовым узросьце мы ымаем у комсамольскую органі- цыю. Гэтая моладзь пасьля Кастрычніцкага пакаленьня, як і сотні тысячы юнакоў, прынятых у рады нінскага комсамолу, у прыват- сьці за апошні год, выхоўвалася і выхоўваецца ў выключна новых умовах. Яна не адчула на сябе ўсіх прыгод былога царскага ўраду, непамернай эксплёатацыі, нацыянальнага прыгнечаньня. Яна ня ўдзельнічала ў грамадзянскай бойцы, не праходзіла жорсткае школы клясавай барацьбы.

У радох Ленінскага комсамолу з кожным днём усё менш і менш застаецца комсамольцаў старога пакаленьня, прашоўшых вялікую школу клясавай барацьбы, непасрэдных удзельнікаў грамадзянскае бойкі.

Краіна жабрацтва, галечы, краіна адсталасьці, цемры, нацыянальнага прыгнечаньня пад кіраўніцтвам комуністычнае партыі і пры дапамозе братэрскіх рэспублік шпаркімі тэмпамі ператвараецца ў краіну індустрыяльную, краіну фабрык, заводаў, буйнай соцыялістычнай сельскай гаспадаркі, краіну суцэльнай пісьменнасьці. Мінулае Савецкай Беларусі, як і сучаснае Заходняй Беларусі, якая знаходзіцца пад уціскам белапанскай фашысцкай Польшчы, павінен ведаць кожны комсамолец, кожны малады рабочы, колгасьнік, кожны працоўны.

Кожны комсамолец павінен ведаць шлях барацьбы пролетарыяту, месца і ўдзел у гэтай барацьбе рэволюцыйнай моладзі, павінен успрыняць слаўныя баявыя яе традыцыі.

Барацьба ня скончана.

Посьпехі нашага соцыялістычнага будаўніцтва натхняюць, узбройваюць пролетарыят усяго сьвету на барацьбу за сусьветны Кастрычнік. Расьце з кожным днём рэволюцыйны ўздым сярод працоўных капіталістычных краін.

Посьпехі нашага соцыялістычнага будаўніцтва даводзяць да вар'яцтва капіталістычны сьвет. Капіталістыя прыкладаюць усе патугі да таго, каб сарваць соцыялістычнае будаўніцтва. Яны шалёна рыхтуюцца да новай імпэрыялістычнай бойкі, накіраванай у першую чаргу супроць СССР. Мы знаходзімся на рубяжы з капіталістычным сьветам. Мы абавязаны ў любую хвіліну быць гатовымі стаць на абарону межаў бацькаўшчыны сусьветнага пролетарыяту. Аб гэтым павінен памятаць кожны комсамолец.

Ударнаю працай ля варштатаў, у саўгасе, колгасе мы павінны яшчэ больш узмацняць абароназдольнасьць краіны, яшчэ больш форсаваць наша пераможнае соцыялістычнае будаўніцтва.

Як добра жыць: цяглінкаю румянай
Будуем новыя, нязнаныя нам дні!
А. АЛЕКСАНДРОВІЧ

„І вось пакаленьне, якому цяпер 15 год і якое праз 10-20 год будзе жыць у комуністычнай грамадзе, і павінна ўсе задачы свайго навучаньня ставіць гэтак, каб кожны дзень у любой вёсцы, у любым горадзе моладзь выращала практычна тую ці іншую задачу агульнае працы, няхай самую маленькую, няхай самую простую. Па меры таго, як гэта будзе адбывацца ў кожнай вёсцы, па меры таго, як будзе ўзьнімацца спаборніцтва, па меры таго, як моладзь будзе даводзіць, што яна ўмее аб'яднаць сваю працу,—на меры гэтага посьпех комуністычнага будаўніцтва будзе забясьпечаны“. (Ленін. Прамова на III зьездзе комсамола)

Правы, адваяваныя крывёю

Адрэзаныя гадамі

Гэта была даўно...

Гэтага не памятае Сяргей Дзінскевіч ударнік зав. „Полымя рэволюцыі“, прыняты гэтымі днямі ў комсамол. Гэтага ён не памятае, дый і памятаць ня можа.

14 год аддзяляе гэтыя дні ад нашага сёньня, робіць іх такімі нязвычайнымі і дзіўнымі, што здаецца гэта было даўно-даўно, а можа і зусім ня было!

Гэтыя дні адрэзаны ад нашых дзён гадамі, якія ўвайшлі ў гісторыю як лепшыя старонкі барацьбы за сьветлую будучыню чалавецтва, за соцыялізм. Гэта былі гады вайны, разбурэньня і голаду. Гэта былі гады калі рабочая кляса пад кіраўніцтвам партыі з вялікімі цяжкасьцямі аднавіла разбураную гаспадарку і прыступіла да новага рэконструкцыйнага пэрыоду, да пэрыоду соцыялістычнага будаўніцтва.

У гэтай барацьбе, у дыме грамадзянскае вайны, у завірусе нашых будняў вырасла наша пакаленьне. расьце і загартоўваецца, рыхтуе з сябе верную зьмену партыі, працуе ўдарнікам соцыялістычнай будоўлі.

Іначай і быць ня можа

27,5 тыс. рабочай моладзі ад 18 да 23 год і 3,3 тыс. падлеткаў складаюць 33,9 проц. усяе колькасьці рабочых рэспубліканскай прамысловасьці БССР.

9,7 тыс маладых рабочых і падлеткаў вучыцца зараз у фабрычна-заводзкіх сямігодках, школах будаўнічага вучнёўства і школах вучнёўства масавых профэсій. 22,3 тыс. будуць ахоплены гэтымі школамі ў 1932 годзе.

Гэтыя лічбы—новыя маладыя кадры будаўнікоў соцыялізму. Гэта—сотні новых ўдарных брыгад і стужак, гэта ініцыятары і важакі соцспаборніцтва і ўдарніцтва.

Гэта так.

Іначай і быць ня можа.

Яны працуюць ударна, займаюць тыя варштаты, дзе не хапае вольных рук.

Але гэтага мала. Калі насоўваюцца вячэрнія змрокі, давайце зойдзем на гуту ў запалкавы цэх, у гарбарню.

— А ну, пашукайце тут падлеткаў!

Вы прасьлізьнеце вачыма а ўсіх варштатах і амаль ня знойдзеце там маладых рабочых менш 18-гадовага ўзросту.

У пастанове СНК БССР досыць выразна сказана:

«4. Прапанаваць гаспадарчым організацыям неадкладна вывесьці падлеткаў з начных зьмен (шкляная прамысловасьць, запалкавая, гарбарная і інш.)»

І яшчэ: „Каб падлеткі не працавалі больш устаноўленага для іх часу, абавязаць гаспадарчыя організацыі ўвесьці асобныя гудкі аб часе спыненьня работы падлеткаў“.

І калі пасьля гудкоў вы пойдзеце разам з моладзьдзю, яны павядуць вас у дзесяткі навучальных устаноў, у тэатры і інш. культурныя ўстановы. А пасьля ўдарнай работы на прадпрыемстве яны знаходзяць адпачынак у трох маладзёжных дамох адпачынку і агульных рабочых санаторыях і дамох адпачынку.

„У 1932 годзе ўстанавіць агульную колькасьць месц у дамох адпачынку для падлеткаў і моладзі. як я працуе ў прамысловасьці і школах ФЗВ, у 20 проц., 15 проц. ва ўсе санаторыі БССР і 5 проц.—на курорты саюзнага значэньня“.

І далей „Для сталага лекава-пэдагогічнага нагляду за псыхафізычным разьвіцьцём падлеткаў, прапанаваць НКАЗ організаваць сыстэматычны агляд падлеткаў пры мэдычных пунктах ахапіць на працягу 1932 году ўсіх падлеткаў прамысловых цэнтраў дыспансэрызацыяй“ (пастанова СНК БССР).

У такіх умовах расьце і працуе наша новае пакаленьне, на долю якога выпала ганаровая задача—будаваць соцыялізм,

Гэта так.

Але было і іначай

Давайце зойдзем у цэнтрахіў, разгорнем старонкі гісторыі. Лісты за доўгія гады пажоўклі і сталі слабенькія, крохкія. Яны пакрыліся налётам пылу, як нешта непатрэбнае, усімі забытае.

Але давайце разгледзім гэтыя лісты.

Вось папка Менскага губарнатара. Тут знойдзена заява трох пераплётных спраў майстроў. Аб чым яны пішуць? Вось слухайце:

„У маленькіх майстэрнях, перапоўненых папяровым пылам, мы працуем бесьперапынна па 16-17 гадзін у суткі, з 7-ай раніцы да 1-ай уночы. абедаючы і сьнедаючы за працай. З прычыны такой празьмернай працяглясьці работы ў нас няма часу ні на адпачынак, ні на сон, які працягваецца 5 гадзін, ні на клопаты аб адзежы і кватэры“.

А вось яшчэ ўспаміны старога рабочага тав. Нахімовіча. Ён піша: „Гэта было ў 1905 годзе, я працаваў тады вучням у маляра з раніцы да позьняе ночы. А зімой губляў лік дзён, ня ведаў калі дзень пачынаецца, калі праходзіць ноч“.

Слова Аляксею Максімавічу

Такое жыцьцё рабочае моладзі знайшло вельмі яскравае адлюстраваньне ў мастацкай літаратуры. Вызначней шы пролетарскі пісьменьнік Максім Горкі ва ўспамінах аб сваім жыцьці расказвае: „...Гаспадары жылі, як зачараваныя: пілі, елі, хварэлі ад вельмі сытай ежы, спалі, і гаварылі пра адно і тое-ж. На Алёшу ўсё гэта наводзіла тупы смутак. Каб перамагчы яго Алёша стараўся як мага больш працаваць. Працы, паміж іншым, хапала. Ён няньчыў дзяцей, мыў пялюшкі, паласкаў у рэчцы бялізну, кожную сераду мыў падлогу на кухні, чысьціў самавары і мядзяны посудак.

Спаў Алёша на кухні, ля дзьвераў на парадны ганак, галаве яго было горача ад куханнае печы, у ногі дзьмула з ганку. Кладучыся спаць, ён зьбіраў усе палавікі і складаў іх каля сваіх ног...“

Так успамінае Максім Горкі, так успамінаюць дзесяткі і сотні старых рабочых, якія прайшлі дарэволюцыйную школу рамесьніцтва, так гавораць жоўтыя лісты архіваў.

Першая кроў недарма

Яны расказваюць аб той барацьбе, якую ўзьнімала рабочая моладзь з царскай уладай

Захаваліся яшчэ дакуманты „дэпартаманту поліцыі“.

„У сакрэтнай адносіне ад 9 сакавіка 1905 году“ выканаўца спраў віцэ-губарнатара паведамляў, што ў мястэчку Бярэзіна Ігуменскага павету забаставалі падмайстры кравецоў, шаўцоў і панчошнікаў і з 10-ай гадзіны раніцы пачалі зьбірацца па вуліцах мястэчка натоўпы яўрэяў і яўрэек ва ўзросьце ад 12 да 25 год, а к 11 гадзіне раніцы стварыліся два натаўпы з якіх першы ў колькасьці 70 чал., узброіўшыся палкам, накіраваўся на канатны завод Бэркі Старобінца і патрабаваў спыніць работу, пагражаючы ў супрацьўным выпадку зьнішчыць завод, у выніку чаго праца была спынена...“

Гэта было даўно. Гэта было на прадвесьні вялікіх Кастрычнікаўскіх боек. У гэтых першых успышках, у першай крыві, пралітай у Менску на Багадзельнай (зараз Комсамольская), там, дзе стаіць Дом Навукі і Тэхнікі, у гэтых першых сутычках кавалася зброя для апошняй бойкі за нашае сёньне, за нашае соцыялістычнае будаўніцтва.

Л. Глезэр

Т. Кляшторны

Мы перагналі меркаваньняў мілі

З дарогі, крот
і кракадзіл!
З дарогі
прошласьці
асьвістанай абломкі!
Рэспубліку
Кастрычнік нарадзіў,
Наш творчы дух
загартавалі бойкі.
Чатырнацаць гадоў.
як з прошласьці тупой
вятры
крывавую сарвалі
рызу...
Чатырнацаць гадоў
магутнай грамадой
будуем
цытадэль соцыялізму,
Мы—
новай эры—
новая зара...
Мы
перагналі
мяркаваньняў мілі.
Мы
кожны ліст
свайго каляндара
Вялікім зьместам
напаілі.
І ў бурах дзён,
і ў золкасьці завей
Мы
ня гублялі
мужнасьці
і веры...
І так,
адгортваем далей
На год пятнаццаты
балонкі нашай эры:
Няма на сьвеце
волатаў такіх—
Хто сілай роўны
з нашымі стырнамі,
Ці хто
асіліць пяцігодкі
маякі—
Са шпаркасьцю плянэт
дасягнутыя намі.
Ня страшны штормы
нашым караблям,—
Наш стырнавы
ня траціць мужнай
веры...
Усё шпарчэй
савецкая зямля
Ідзе
дарогай Леніна
наперад.
І ў той краіне,
дзе ў балотах
адвечны сум
з тугою сумавалі,
дзе
культавалі
міт аб лясунох
І веру
у русалак культавалі,
дзе
ад журбы
драмучыя лясы
склікалі рэха
ў момант непагоды—
паўсталі
нашай працы
карпусы—
народжаныя
творчай пяцігодкай.
На новаму
ўзрушаны палі.
Пад кіраўніцтвам
партыі
магутнай клясы
будуецца
штодня соцыялізм,
растуць вялікія
комуны
і колгасы.
Вось так расьцем
мы кожны,
кожны дзень.
Вось так ідзем
да вызначанай мэты...
І гэта ўсё—
паход вялікіх дзей,—
паход,
аж да комуны сьвету
Час перамог,—
вялікі творчы час...
І мускулы,
і нэрвы ў паходзе...
Таму
і точыць зброю
супроць нас
наш вораг там
на захадзе
і ўсходзе.
Хадой падзей
адточаны штылет,
крывёй
і порахам
заражаны аддалі...
На два франты
падзелены сусьвет
на барыкадах
бояк соцыяльных,
Няма на сьвеце
волатаў такіх—
хто сілай роўны
з нашымі стырнамі,
Ці хто,
асіліць нашы маякі—
Са шпаркасьцю плянэт
дасягнутыя намі.
З дарогі крот
і кракадзіл!
З дарогі
прошласьці асьвістанай
абломкі
Рэспубліку
Кастрычнік нарадзіў,
наш творчы дух
загартавалі бойкі.

Мінулае Беларусі дарэволюцыйнага пэрыяду — экономічна адсталая, прыгнечаная капіталізмам краіна.

Малады бальшавік, навічок-комсамолец, ударнік рабочы, колгасьнік, вывучай гісторыю краіны для таго, каб выхоўваць яшчэ большую нянавісьць да мінулага ладу і пад кіраўніцтвам партыі змагацца за соцыялістычнае будаўніцтва.

УСТАНЬ, ГІСТОРЫЯ, СКАЖЫ!

86 тысяч паўгалодных рабочых, 200 тысяч батракоў, 10 процантаў безьзямельнага сялянства, дзесяткі тысяч жабракоў, 75 процантаў няпісьменнаг населеніцтва — такі твар дарэвалюцыйнай Беларусі

Яго зьмяніў магутны шквал Кастрычніка

Мінулае Беларусі жабрацкай

Была так: у 1908 годзе ў Расіі на 100 чалавек насельніцтва прыпадала 1,5 рабочых, а ў Беларусі на 5 0 жыхароў—1 рабочы. Відавочна, што процант рабочае клясы ў царскай прыгнечанай Беларусі быў надзвычайна нізкі.

Наш край багаты сыравінай; лес, лён, сала, шэрсьць, скура, торп, агнятрывалая гліна. Але расійскі і польскі прамысловы капіталізм не даваў разьвівацца нашай краіне, яе прыродныя багацьці не скарыстоўваліся. Беларусь абярнулі рынак збыту.

У выніку прадпрыемствы Беларусі былі надзвычай дробныя, беларуская прамысловасьць займалася апрацоўкаю сельска-гаспадарчай сыравіны.

Напярэдадні вайны на Беларусі было 86.100 рабочых, усе яны працавалі на дробных прадпрыемствах, як х налічвалася 2318.

На ўсёй тэрыторыі Беларусі было ўсяго 12 прадпрыемстваў з лікам рабочых звыш 500 чал. На астатнія прадпрыемствы прыпадала ў сярэднім каля 37-38 чалавек. Такім чынам пролетарыят быў надзвычайна раздроблены.

Экономічную адсталасьць Беларусі характа-

рызуе і тое, што калі ў Расіі на аднаго жыхара прыпадала прамысловай продукцыі на 30 руб., дык у Беларусі ўсяго 8 руб.

Надзвычай малалічная рабочая кляса знаходзілася ў цяжкіх умовах. Заработная плата нашых рабочых была значна ніжэйшай, чым аплата працы рабочага ў Расіі.

Калі беларускі рабочы атрымліваў у 1908 годзе 185 руб. у год, дык рабочы ў Расіі атрымліваў 243 руб. Плата рабочым падвышалася надзвычай павольна, тады як цэны на спажыўныя продукты расьлі штодня.

Так было да вайны

У час вайны невялікая колькасьць фабрык і заводаў. Беларусі пачала скарачацца. Паасобныя галіны прамысловасьці, як броварная, былі зусім зачынены. Становішча рабочае клясы пагоршылася.

Узмацнілася эксплёатацыя, асабліва жанчын і дзяцей, зьнізілася аплата, усё гэта прысьпешыла рэволюцыянізаваньне рабочае клясы, якая знаходзіла адзіны выхад у рэволюцыі.

Ці знойдзеш ты
жывое месца,
каб ран
ня мела Беларусь?
За кожным—
сполах
рос парогам,
у поле
вораг кінуў сьмерч.
Па ўсіх запутніках
дарогах
шпацыравала
госьцем
сьмерць.

П. Броўка

Некалькі радкоў гісторыі

* **Беларусь** да Кастрычніцкай рэволюцыі—тыповая сельска-гаспадарчая краіна з буйнымі абшарніцкімі і кулацкімі гаспадаркамі, з малазямельнымі і безьзямельнымі сялянскімі гаспадаркамі, якія з-за жорсткай эксплёатацыі абшарнікаў, кулацтва і царскіх чыноўнікаў з дня на дзень усё больш і больш разбураліся.

* У 1916 годзе 22867 абшарніцкіх гаспадарак карысталіся 4 млн 836 тысяч га зямельнае плошчы з багатымі лесамі, што складае 38,4 проц. тэрыторыі.

562 тысячы 622 сялянскія гаспадаркі, уключаючы кулакоў, якія займалі вялікую колькасьць зямлі карысталіся толькі 6 млн. 816 тысяч га, альбо 54,1 проц.

* 866 тысяч га (6,9 %) тэрыторыі складалі дзяржаўныя землі.

* 78 тысяч га было пад царкоўнымі і іншымі землямі.

* Малазямельле і безьзямельле бядняцка-серадняцкіх двароў, адсталая сельска-гаспадарчая тэхніка, жорсткая эксплёатацыя хуткімі тэмпамі разбурала сялянскія двары, прымушала сялян уцякаць з сваёй жабрацкай гаспа-

Увесь век гнуў сваю сьпіну над пакутнай палоскай

даркі. Уцякалі к абшарніку ў батракі, уцякалі ў горад, перасяляліся ў былыя раёны царскай Расіі і за межы—у Амэрыку.

* К пачатку імпэрыялістычнай вайны па абш ніцкіх маёнтках Белар працавала больш 200 сяч батракоў.

* Да 1917 г. каля проц. бядняцка-сераднякіх гаспадарак было пр летарызавана. 10 пр безьзямельных, 15,5 б конных, 9,10 бескар ўн астатняя частка (за в ключэньнем кулакоў, я было каля 5 проц.) пр цягвала жабрацкае іс ваньне.

* Жорсткі нацыяналь і соцыяльна-экономіч ўціск, катаржная экспл атацыя абшарнікаў ку коў і царскіх чыноўнік не маглі ня выклік шырока - рэволюцыйна руху сялянства за с аслабаненьне.

* Так было на Белар да Кастрычніка. Толь Кастрычнікаўская рэво цыя, якая адбылася п кіраўніцтвам комуність нае партыі, у корані зь ніла соцыяльна-нацыяна ны і экономічны стан Беларусі.

Стаўка нацдэмаў біта

У 1927 годзе начарна быў закончан аднаўленчы пэрыяд.

Наша гаспадарка па колькасьці выраблай продуктаў дасягнула да ваеннага ўзроўню. З 1928 году рабочая кляса пад выпрабаваным ленінскім кіраўніцтвам ЦК УсеКП(б) прыступіла да соцыялістычнай рэконструкцыі прамысловасьці і сельскай гаспадаркі, да разгорнутага наступу соцыялістычных элементаў на капіталістычныя на ўсіх галінах.

Капіталістычныя элементы горада і вёскі політыку бальшавіцкай партыі ўзялі ў штыкі. Супраціўленьне і адпор пролетарскаму наступу з боку варожых сіл набываюць разнастайныя формы—ад падрыхтоўкі інтэрвэнцыі супроць СССР—бацькаўшчыны міжнароднага пролетарыяту да матэр'яльнага і ідэолёгічнага шкодніцтва ў народнай гаспадарцы, навуцы і мастацтве.

Кулак сваёй агентурай—беларускім нацыянал-дэмократызмам у саюзе з шовіністымі і кірпікаламі розных колераў і нацыянал-опортуністымі аказвае шалёнае супраціўленьне разгортваньню соцыялістычных элемэнтаў. Гэта капіталістычная плынь-нацыянал-дэмократызм — мае сваю разгорнутую програму дзеяньняў супроць дыктатуры пролетарыяту, якая:

„Характырызуецца барацьбой за капіталістычную рэстаўрацыю і орыентацыю на Захад, у прыватнасьці на фашысцкую Польшчу у процілегласьць пролетарскай Маскве. Нацыянал-дэмократызм прапаведвае адвечнае існаваньне адзінай бяскласавай беларускай нацыі. Нацыянал-дэмократызм прапаведвае тэорыю самабытнасьці, тэорыю, якая ўводзіць у догму вузкую провінцыйную абмежаванасьць. Тэорыя самабытнасьці вяла да ідэалізацыі фэўдалізму, буржуазнага мінулага і знайшла сваё адлюстраваньне у прыватнасьці ў шуканьнях росквіту беларускай культуры ў эпоху сярэднявечча. У ідэалізацыі шляхецкіх рэволюцыянэраў, накшталт Кастуся Каліноўскага і т. д.“ (З рэзолюцыі пленуму ЦК КП(б)Б).

З нацдэмаўскай вытрымкі відаць, як на далоні, чаго хочуць нацдэмы.

Яны хочуць ператварыць БССР у капіталістычную дзяржаву пад крыламі белага арла.

У часы грамадзянскай вайны нацыянал-дэмократы ў саюзе з польскімі панамі, з бандамі Балаховіча, пры матэр'яльнай і моральнай дапамозе міжнароднага імпэрыялізму змагаліся з рабоча-сялянскай уладай. Яны пажарамі зьнішчалі маёмасьць краю, яны пілі рабоча-сялянскую кроў і пры іх натхненьні банды ўчынялі гвалты і рабавалі насельніцтва. Рабоча-сялянская Чырвоная армія пры актыўнай дапамозе ўсяго пролетарыяту і працоўных мас, пад кіраўніцтвам комуністычнае партыі, атрымала над гэтымі бандамі перамогу. У колах белагвардзейшчыны пачаўся пэрыяд „зьменавехаўства“. Учарайшыя пагромшчыкі саветаў зрабіліся сягоньня іх прыхільнікамі“.

Нацыянал-дэмократы, прыкрыўшыся славеснаю згодай (некаторыя партбілетамі) з політыкай партыі, але з каменьнем за пазухай, пазаймалі разьмаітыя вучасткі савецкага будаўніцтва, на занятых вучастках пачалі ажыцьцяўляць сваю контррэволюцыйную програму.

У галіне сельскай гаспадаркі так званая прышчэпаўшчына, пачала на беларускіх абшарах ствараць сталыпінскія, кулацкія гаспадаркі, тым самым пашырала соцыяльную базу нацыянал-дэмократызму. Карацей кажучы, — нацыянал-дэмократы накіроўвалі разьвіцьцё сельскай гаспадаркі так, каб пусьціць яе па капіталістычным шляху і стварыць з беднаты кадры батракоў для фэрмэрска-кулацкіх гаспадарак.

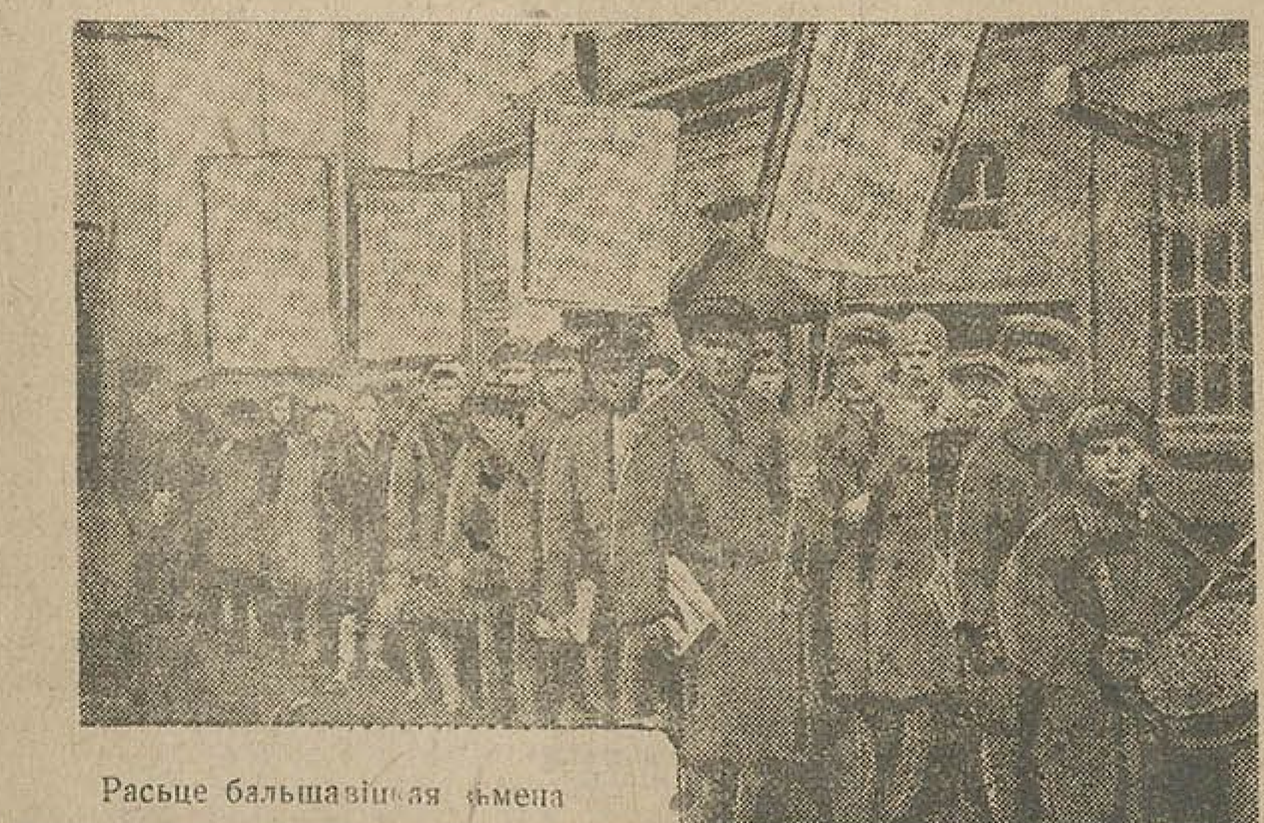
У галіне культуры (Наркамасьветы, БАН. Выдавецтва) імкнуліся адрадзіць нацыянальную па форме і буржуазную па зьмесце культуру. Утваралі нацыянал-дэмократычныя кадры для ажыцьцяўленьня сваёй програмы. Выпуск школьнай продукцыі і выхаваньне ў школах імкнуліся праводзіць у буржуазным напрамку. У „навуковай і мастацкай літаратуры рэстаўравалі і ідэалізавалі князёў (Гэдыміна), княгінь (Ефрасіньня), папоў (Сямён Полацкі) і наогул усё фэадальнае буржуазнае мінулае. Апроч усяго гэтага нацыянал-дэмократы, у кантакце з польскім фашызмам і рамзінаўцамі падрыхтоўвалі супроць рабочых і колгасьнікаў інтэрвэнцыю, гэта значыць ізноў імкнуліся заліць рабоча-сялянскай крывёю беларускія абшары, ізноў аддаць на драпежную эксплёатацыю абшарнікаў і капіталістых працоўныя масы Беларусі.

КП(б)Б выкрыла перад працоўнымі масамі сапраўдны інтэрвэнцыяніцкі твар беларускага контррэволюцыйнага нацыянал-дэмократызму, сапраўдную яго тэорыю і практыку і ў адкрытым баі, пры актыўнай дапамозе працоўных мас усіх нацыянальнасьцяй разграміла гэту агентуру кулака і польскага фашызму.

Рабочая кляса пад кіраўніцтвам КП(б)Б вядучы ўпартую барацьбу з капіталістычнымі элемэнтамі краіны і з ўсякімі ўхіламі ад генэральнай лініі партыі, пры братэрскай дапамозе працоўных мас усяго Савецкага Саюзу дасягнула вялізарнейшых посьпехаў ў рэконструкцыі прамысловасьці і колектывізацыі сельскай гаспадаркі і шырока разгарнула культуру пролетарскую па зьместу і нацыянальную па форме.

Комуністычная партыя і ў далейшым працягваючы барацьбу з вялікадзяржаўным шовінізмам як галоўнай небясьпекай, не паслабляючы барацьбы з беларускім контррэволюцыйным нацыянал-дэмократызмам, польскім і яўрэйскім шовінізмам, павядзе рабочую клясу і працоўныя масы насельніцтва да новых гаспадарчых і культурных перамог на фронце соцыялістычнага будаўніцтва.

С. Вязін.

Расьце бальшавіцкая зьмена

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА
55)
24

Гэтакай была „нацполітыка“ праваслаўнага царату

Нам, рабоча-колгаснаму маладняку, які выхоўваецца пад кіраўніцтвам компартыі і комсамола ў пролетарскім, інтэрнацыянальным кірунку, шмат чаго з беларускага мінулага культурнага, калі яго

„Царызм, расійская народнасьць і праваслаўе“

можна назваць гэтым словам, будзе цяжка зразумелым.

Расійскі капіталізм, які „зьліваўся з дэспотызмам царызму, агрэсыўнасьцю рускага нацыяналізму, катаваньнем царызмам нерускіх народаў“ (Сталін) „в купе и в любе“ з беларускімі абшарнікамі і капіталістымі эксплёатавалі рабочыя і працоўныя масы краю. Капіталістычна-фэодальная эксплёатацыя мас суправаджалася шалёным русіфікатарствам, дзікай нацыянальнай і рэлігійнай траўляй нерускіх, чорнасоценна-жандармаўскімі пагромамі яўрэяў, экзэкуцыямі, турмамі і шыбеніцамі для працоўнага насельніцтва краю.

Над усёй расійскай, царскай імпэрыяй панаваў лёзунг: „царызм, расійская народнасьць і праваславіе“.

Утвараліся царкоўна-прыхадзкія і міністэрскія школы выключна з мэтай русіфікацыі працоўнага насельніцтва. Гэтыя школы аддаваліся непасрэдна пад апеку і кіраўніцтва папоў. Школы для дзяцей на роднай мове забараняліся. Царскія апрычнікі, папы і ксяндзы травілі беларускую мову, як „мужыцкую мову“.

Русіфікатарская політыка, мізэрная сетка прымітыўных школ і наогул уся экономічная і культурная політыка царату прывяла да таго, што савецкай уладзе дасталася спадчына—75 проц. няпісьменнага насельніцтва, ніводнай вышэйшай школы, ніводнага тэатру і музыкальнай установы.

Ва ўсіх школах, асабліва ў н родных, панавала палачн дысцыпліна, пры дапамозе як убівалася ў галовы дзецям богас віе і славянская мове.

Царызм соцыяльным, нацыянальным і культурным зьнішчэньне беларусаў не абмяжоўваўся. Сва драпежную політыку ён распаў сюджваў на ўсе нерускія народы

З усіх нацыянальнасьцяй, якія знаходзіліся на абшарах Беларусі найбольш цярпелі ад драпежны учынкаў і гвалтаў царату яўрэі Пагромы, „черта оседлости“, забарона займаць дзяржаўныя пасады устанаўленьне 10 проц. нормы для яўрэйскіх вучняў у школах і г. д. і г. д. (багатыя маглі абыходзіць гэтыя рагаткі), увесь цяжар гэтых гвалтаў падаў на яўрэйскую беднату.

Калі беларускія і польскія школы забараняліся, дык яўрэйскія з вялікім абмежаваньнем дазваляліся, але ставіліся «под бдительное око жандармов“ і яўрэйскіх клерыкалаў.

Офіцыйных польскіх школ на Беларусі ня было. Царскі ўрад забараняў ня толькі польскую школу, але і мову.

За 14 год дыктатуры пролетарыяту пад кіраўніцтвам комуністычнай партыі пры дапамозе працоўных братэрскіх рэспублік СССР працоўныя масы БССР дасягнулі нябываных у гісторыі чалавецтва экономічных і культурных вышынь.

Мы маем на Беларусі каля двух дзесяткаў навучальных установ начале з БАН, сотні сярэдніх навучальных установ, дзесяткі тысяч народных школ на родных мовах. А да 1-га мая 1932 г. Савецкая Беларусь будзе ператворана ў краіну суцэльнай пісьменнасьці. С. В.

Ночка, ночка... Цёмна,
невясела...
Вые на выгане воўк—
Гэтай ночкай паўстанца
павесілі,—
Разудалы сьпеў вёскі змоўк.
(„Комсамолія"
М. Чарот).

Пры дапамозе ўсяго пролетарыяту Савецкага Саюзу масавай хваляй партызанскага руху Савецкая Беларусь вызвалілася ад ланцугоў белапольскай і нямецкай окупацый.

МЫ ВЫРАСЬЛІ У ПОЛЫМІ, У ПАРАХАВЫМ ДЫМУ

Вучэцеся на слаўных традыцыях бальшавізму змагацца за канчатковую перамогу комунізму

Партызанскі рух на Беларусі у пэрыод нямецкай і белапольскай окупацый

(З артыкулу віцэ-прэзыдэнта БАН тав. В. Шчарбакова)

З моманту кастрычніцкага перавароту ў Расіі і на Беларусі адбыліся сусьветнага гістарычнага значэньня падзеі.

У гады 1918-19-20 пролетарыят і працоўныя масы Беларусі, у форме партызанскага руху, правялі [illegible] барацьбу з старым сьветам, з капіталізмам, за захаваньне савецкае ўлады, за сусьветную пролетарскую рэволюцыю.

Гісторыя партызанскага руху на Беларусі ў гады грамадзянскай барацьбы можа быць разьбіта на некалькі этапаў: стварэньне і дзейнічаньне партызанскіх атрадаў супроць польскіх легіёнаў у пачатку 1918 году, арганізацыя партызан і іх барацьба супроць нямецкіх акупантаў у лютым і сакавіку 1918 году, барацьба партызан супроць нямецкіх окупантаў і ўнутранай контррэволюцыі на працягу ўсяго лета і восені 1918 году, выступленьне партызан у сувязі з ачышчэньнем Беларусі ад немцаў і партызанскі рух у канцы 1918 году, партызанскі рух у сувязі з наступленьнем белапалякаў на Савецкую Беларусь у 1919 годзе, барацьба партызан зімою 1919-20 году і, нарэшце шырокі партызанскі рух у Беларусі супроць белапалякаў увесну 1920 году.

Калі белагвардзейскія полчышчы буржуазнае Польшчы, агентуры імпэрыялістычных дзяржаў Захаду, эксплёататарскія элементы, выгнаныя за межы Савецкай Расіі і Беларусі напалі наступленьне супроць савецкае ўлады, супроць дыктатуры пролетарыяту, пачалі арганізавацца не толькі чырвонагвардзейскія атрады, рэволюцыйныя часткі і фармавацца Чырвоная армія, а на сёлах і вёсках пачалі арганізавацца партызанскія атрады галоўным чынам батрацтва і бядната.

У адказ на выступленьне польскага корпусу Доўбар-Мусьніцкага супроць савецкае ўлады на Магілёўшчыне, асабліва ў Быхаўскім, Рагачоўскім і інш. паветах пачалі фармавацца чырвоныя партызанскія [illegible] у некаторых вёсках Быхаўскага павету (Новы-Быхаў, Лазаревічы) так што ўся палова [illegible] пайшла ў рады партызан. Былі сфармаваны рад буйнейшых партызанскіх атрадаў і шмат невялікіх груп, якія павялі рашучую барацьбу супроць Доўбар-Мусьніцкага. Яны ачышчалі ад легіянэраў чыгунку ўсю левабярэжную частку Задняпроўя і рабілі сьмелыя налёты на польскія часткі, якія размясьціліся каля правага берагу ра. Яны нападалі на абшарнікаў, якія ў той час зьвярнуліся ў свае [illegible], рашуча выганялі іх.

З наступленьнем немцаў у лютым 1918 году пачалі таксама фармавацца партызанскія атрады для барацьбы супроць наступаючых акупантаў. Такія атрады былі ў гэты час у многіх мясцох Беларусі і асабліва на Гомельшчыне. Тут бальшавіцкая арганізацыя ў момант наступленьня немцаў кінула свае сілы ў вёскі, пачала забясьпечваць іх зброяй. У выніку былі сфармаваны партызанскія атрады, якія уступілі ў барацьбу з немцамі каля чыгункі Гомель на ўсход. Бязьлітасныя бойкі з немцамі адбыліся ля станцыі Добруш, дзе былі сконцэнтраваны рад партызанскіх атрадаў.

На працягу ўсяго лета і восені 1918 году пад кіраўніцтвам бальшавіцкіх арганізацый фармаваліся [illegible] супроць ўнутранай контррэволюцыі [illegible] вялікая колькасьць партызанскіх атрадаў. Іх асабліва было шмат у Ігуменскім, Слуцкім, Мазырскім і Гомельскім паветах. Дэталёва распрацаваны план склала бальшавіцкая арганізацыя для барацьбы партызан супроць немцаў, абшарнікаў і буржуазіі. Кожная партыйная ячэйка павінна была ўтрымаць сабою перш за ўсё баявое ўзброенае ядро. Даволі ўказаць, што толькі ў адным Быхаўскім павеце было створана ў гэты час 150 таіх баявых ячэек. У Гомельскім і Рэчыцкім скліваліся цэлыя конфэрэнцыі з партызан. Былі ўстаноўлены галоўнейшыя стратэгічныя пункты для баявых дзеяньняў. Чырвоныя партызаны, якія кіраваліся рэўкомамі і партыйнымі ячэйкамі, павінны былі разбураць масты, [illegible] і псаваць тэлеграфную і чыгуначную сувязь, зганяць паравозы, нападаць на пасобныя нямецкія атрады і абозы, падпальваць памяшканьні, весьці агітацыю сярод нямецкіх салдат. Усім гэтым [illegible] нямецкая армія, [illegible] яе моц, разбуралася дысцыпліна.

Чырвоныя партызаны адыгралі не малую ролю ў барацьбе супроць нямецкіх окупантаў. А ў момант ачышчэньня Беларусі ад немца яны затрымлівалі багацьце, якое звозілі немцы, дапамагалі бальшавіцкім організацыям весьці барацьбу супроць рэакцыйных элемэнтаў і дробнабуржуазных партый, дапамагалі ўстанаўляць савецкую ладу.

Шырокія формы набыў партызанскі рух на Беларусі ў час белапольскай окупацыі ў 1919 годзе. Ужо ў жніўні і верасні 1919 году пачыналі формавацца партызанскія атрады. Комуністычная партыя Беларусі і камандваньне Чырвонай арміі Заходняга фронту ўдзялілі вялікую ўвагу формаваньню партызанскіх атрадаў на тэрыторыі Беларусі, занятай белапалякамі. Уся окупаваная Беларусь была пакрыта густою сеткаю чырвоных партызанскіх атрадаў. У Менскім, Ігуменскім, Бабруйскім, Слуцкім, Мазырскім і інш. паветах налічваліся сотні і тысячы партызан, існавалі дзесяткі партызанскіх атрадаў.

Партыя камандыравала сваіх лепшых прадстаўнікоў для кіраўніцтва партызанскім рухам. Усім вядомы такія імёны, як тав. Шарангові́ч, Ляўкоў і інш., пад кіраўніцтвам якіх разьвіваўся партызанскі рух.

Партызанскія атрады наносілі белапалякам бязьлітасныя ўдары з тылу. Нападалі на іх абозы і каманды, разбуралі сувязь, перашкаджалі рабаваць сялянства. Гэроічна змагаліся чырвоныя партызаны супроць белапольскіх окупантаў. Часам невялікія атрады партызан уносілі паніку ў цэлыя роты і батальёны белапалякаў і прымушалі іх уцякаць. Партызанскія атрады на Бабруйшчыне, асабліва такія як Рудабельскі, сваімі сьмелымі вылазкамі наводзілі жах на белапалякаў. Сярод партызан былі сьмельчакі, якія часамі рабілі цуды.

Усюды пры выступленьні партызанскіх атрадаў супроць белапалякаў да іх далучаліся цэлыя вёскі, і разам, як львы, змагаліся з окупантамі.

Белапалякі бязьлітасна распраўляліся з тымі з партызан, хто пападаў у іх рукі. Дзесяткі і сотні партызан на Меншчыне, Случчыне, Бабруйшчыне, Мазыршчыне былі замучаны і расстраляны белапалякам. Вялікая колькасьць партызан і салян, якія дапамагалі ім, была кінута ў турмы і выслана ў Польшчу. Сялянак і работніц-партызан польскія жандары гвалцілі. Мы ведаем выпадкі, калі партызан і ў выніку гвалтаў разжалі у турмах.

Гэроічная барацьба была праведзена партызанамі ў 1919 годзе і асабліва ўвесну 1920 году з белапалякамі за аслабаненьне Савецкай Беларусі. Вялікую ролю ў гэтым руху адыграла працоўная моладзь Беларусі. Партызаны сваёй крывёю ўпісалі чырвонымі літарамі гэроічную старонку ў гісторыю грамадзянскай барацьбы на Беларусі. Іх не забудзе працоўная маса Савецкай Беларусі і ўсяго Савецкага Саюзу. Аб іх памятае міжнародны пролетарыят.

У штабе паўстанцаў*)

(З успамінаў сэкратара ЦК КП(б)Б т. Шаранговіча)

Лес. Стаіць ён моцны, наліты, высокі.

У тым Гатаўскім лесе зямлянка. Зьверху нічога ня бачна. Гладка: зямля, мох, купіны.

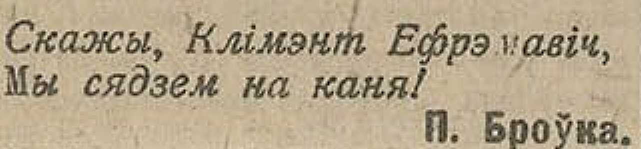
А зямлянка—штаб.

Непадалёк, у Койданаўскім лесе,—такая-ж яма выкапана.

Яма—штаб.

Самыя старыя палясоўшчыкі, каравымі, што у лесе выраслі, і тыя ня ведалі, што захоўваецца ў яго нетрах.

Адсюль, з нашых штабаў, паўстаўшыя супроць шляхецкае ўлады

Скажы, Клімэнт Ефрэмавіч,
Мы сядзем на каня!
П. Броўка.

партызанскія атрады атрымоўвалі ўказаньні, сюды паведамлялі аб сваіх перамогах, аб сваіх цяжкасьцях.

Тут хавалася наша зброя. А зброі было шмат. Былі ў нас вінтоўкі, рэвольвэры, ручныя гранаты, разрыўныя шашкі, міны...

Усе мы, штабныя, у лес прыходзілі апранутыя ў сялянскія сьвіткі, і ніхто не падазраваў, хто мы такія.

Задаліся мы мэтай падарваць знутры шляхецкую ўладу, абясьсіліць шляхцічаў, падарваць іх ваенную моц, аказаць дапамогу наступаючым чырвоным войскам. Першаю справай—парашылі зьвязацца з вёскай. Накіравалі таварышоў па вёсках: раскідаць лістоўкі, пакідаць на відным месцы агітацыйныя брошуркі.

На „Радаўніцу" ў Самахвалавічах перад сьвятам усе мястэчкі і могілкі пакрылі нашыя лістоўкі.

Сяляне ахвотна бралі лістоўкі, тайком перадавалі іх па ўсіх хатах. Лістоўкі заклікалі організавацца, паўстаць супроць абшарнікаў.

Хутка пачалі мы вярбоўку ў атрады. Гэтая ідэя наша знайшла шырокі водгук сярод сялян, асабліва сярод вясковага маладняка.

І раскінуліся нашы атрады па ўсёй Беларусі—атрады паўстанцаў. У раёне Менску было організавана 400 чалавек, у Ігумене да 200; у Барысаве 200-250, у Маладэчне 250. Атрады настолькі разрасьліся, што настала неабходнасьць разьбіць раёны на вучасткі. І прыступілі мы тады да опэрацыйнай работы: узрываць масты, разьбіраць шляхі, нападаць на польскія абозы, скідаць пад адкос эшалёны.

Вось чакаўся прыезд Пілсудзкага ў Менск. Маладэчанскія хлопцы рашылі зьнесьці эшалён Пілсудзкага. Разьвесьлі станцыю Радашковічы, а на станцыі Аляхновічы паставілі свайго стрэлачніка, свайго начальніка. Прынялі цягнік—далі пуцёўку. Пусьцілі ў тупік, разьбілі кавалерыйскі уланскі эшалён ушчэнт і схаваліся.

Ва ўсіх партызанскіх атрадах пераважала моладзь. Начальнік лепшага Стара-Дароскага раёну быў комсамолец Перамейчык, селянін з сяла Радуцічы.

Працаваў ён у Смаленску, але захацеў рабіць рэволюцыю на Беларусі—вярнуць савецкую ўладу. І настояў на сваім. Паслалі яго на Беларусь весьці падпольную работу.

У Старых-Дарогах—былі вялікія польскія склады зброі. Мы меркавалі у выпадку наступленьня ўзарваць гэтыя склады ці адабраць іх. Цяжкая небясьпечная справа,—таму і паслалі ў гэты раён сьмельчака—Перамейчыка.

Доўга ад яго ня было паведамленьня. Думалі—прапаў. Аказалася, цэлы месяц прахварэў чорнаю воспай, і, хворы, за работу ўзяўся. За адзін месяц стварыў атрад з 200 чалавек. Яму была дадзена дырэктыва: вылучыць дзесяткі, накіраваць іх для псаваньня чыгуначнага маста у раёне Бабруйск-Асіпавічы і спаліць мост па рэчцы Птыч (адрэзаліб тады Бабруйск з Бабруйску польскія войскі нікуды не змаглі-б адступіць).

А ён зразумеў гэтае ўказаньне так, што трэба проста зрабіць паўстаньне і забраць Старыя-Дарогі. Сабраў атрад з сялянскіх хлапцоў, узброіў усіх, каго вінтоўкай, а каго дубінкай. Мост спаліў, абвясьціў уладу саветаў у чатырох вабласьцёх.

Пасьля паражэньня Перамейчык з сваім атрадам стаў хавацца у стара-дароскіх лясох. Адтуль ён нападаў на абозы, зьбіраў, накапліваў зброю, амуніцыю для чырвоных.

У турме атрымаў я ад яго запіску. Ён упэўніваў, што атрад яго гатоў, і што пры наступленьні нашых чырвоных ён зробіць сваю справу у тыле: узарве новазбудаваны мост, узброеньне супраціўніка, напоўна прыдзе на падмогу наступаючым бальшавікам.

*) Са зборніку „Комсомол Белорусии на аванпостах", Менск, 1924 г.

Тэмпамі, якіх ня ведаў сьвет

Кастрычнікаўская навала зьнішчыла, зруйнавала Расійскую імпэрыю—гэтую струхнелую і азызлую турму народаў. На зьмену соцыяльнага і нацыянальнага прыгнечаньня, па зьмену дыктатуры шыбеніц і турмаў прыйшла дыктатура пролетарыяту з ленінскай нацыянальнай політыкай партыі.

Дзякуючы ленінскай нацыянальнай політыцы партыі Савецкая Беларусь прыходзіць да 14-годзьдзя Кастрычніка з вялізарнымі перамогамі ў галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва. Мова лічбаў красамоўна сьведчыць аб гэтым.

Сёлета ахоплена навучаньнем толькі ў стацыянарных навучальных установах паўтары мільёны працоўных.

Сталіца Савецкай Беларусі—Менск сустракае 14-ы Кастрычнік горадам суцэльнай пісьменнасьці. А 1-шага мая 1932 году Савецкая Беларусь стане країнай суцэльнай пісьменнасьці.

А пачыналі будаваць нашу індустрыяльна-колгасную краіну, краіну суцэльнай пісьменнасьці на руінах. Расійскі царат за стагодзьдзі свайго панаваньня пакінуў нам краіну з лікам пісьменнага насельніцтва ў 20-25 проц. Такая была спадчына царату, такая была „база", на якой давялося рабочай клясе і усім працоўным пад кіраўніцтвам компартыі разгортваць культурную рэволюцыю.

Сёлета у Савецкай Беларусі процант пісьменных складае 80 проц. (без дашкалят). У гэтым навучальным годзе ахоплена дашкольным выхаваньнем 314 тысяч чал., навучаецца 650 тысяч школьнікаў, 600 тысяч працоўных ліквідуюць сваю няпісьменнасьць, 50 тысяч рабочых і колгасьнікаў рыхтуюцца заняць камандныя высоты у прамысловасьці, колгасным і культурным будаўніцтве. Гэткі наш узровень, аб якім не маглі і марыць.

А пачыналі...вышэйшых школ на тэрыторыі БССР зусім не існавала. У гэтым навучальным годзе ў БССР працуе 26 вышэйшых навучальных устаноў на чале з Акадэміяй Навук, сотні тэхнікумаў, тысячы пачатковых школ.

Сёлета ў нашай краіне ажыцьцяўляюцца ўсеабучы: дашкольнае усеагульнае навучаньне, школьнае усеагульнае пачатковае навучаньне, усеагульнае навучаньне на базе 7-мі годкі, ліквідацыя няпісьменнасьці, тэхнічнае навучаньне...

Мы раслі тэмпамі, якіх не бачыла гісторыя чалавецтва. Прыклад: у 1931 годзе дашкольным выхаваньнем было ахоплена 1600 дзяцей. У 1931 годзе у нас ужо працуе 1600 дашкольных устаноў.

БССР першай у Саюзе увяла усеагульнае абавязковае навучаньне. У 1929-30 годзе было ахоплена школамі 96,4 проц. дзяцей узросту ад 8-11 год. У 1930-31 годзе ахоплена 95 проц. дзяцей.

Прынцыпова інакшым стаў зьмест нашага навучаньня. Ажыцьцяўляецца політэхнізацыя.

Вялізарныя дасягненьні мы маем і на іншых вучастках нацыянальна-культурнага будаўніцтва. Шпарка расьце сетка школ на мовах нацменшасьцяй. Вырастаюць корпусы культасьветных установаў, будуюцца клюбы, хаты чытальні. Расьце і шырыцца фронт тэатральнага мастацтва.

Надзвычайна шпарка расьце наш партыйна-савецкі друк. А да Кастрычніка на тэрыторыі БССР не выдавалася ніводная беларуская газэта.

Культурная рэволюцыя у нашай краіне мае моцную матар'яльную базу (у 1924-25 годзе—14 мільёнаў руб., у 1931-32—99 мільёнаў руб.), вялікія пэрспэктывы.

Толькі дзякуючы выпрабаванаму кіраўніцтву комуністычнай партыі, яе нацыянальнай політыцы рабочая кляса, колгасьнікі і ўсе працоўныя БССР пры актыўнай дапамозе братэрскіх рэспублік, у жосткай барацьбе з вялікадзяржаўнымі шовіністымі, беларускімі контррэволюцыйнымі нацыянал-дэмократамі і шовіністымі іншых колераў, дамагліся такіх сапраўды вялізарных, сапраўды нябачаных у гісторыі, перамог.

Комсамол ва ўсёй гэтай барацьбе быў нязьменным памочнікам партыі. Комсамол—шэф усеагульнага навучаньня. Працуе комсамол і на тэатральным фронце; расьце трамаўскі рух. Комсамол ідзе ў разгорнутую барацьбу за вялікае мастацтва бальшавізму, за комсамольскую тэматыку пролетарскай літаратуры.

В. М.

У вогнішчы клясавых боек, куецца сусьветны Кастрычнік

Па ўсім сьвеце, ад кантонаў Кітаю да гаражоў Нямеччыны, узьнімаецца хваля гэроічнай барацьбы працоўных з капіталам.

Працоўныя Францыі наносяць руйнуючыя ўдары капіталу Францыі, які стаў гегемонам антысавецкага фронту.

Комуністычная партыя заваёўвае ўсё большы і большы аўторытэт сярод мас працоўных. Ячэйкі арганізоўваюцца ў глухіх мястэчках Нямеччыны. 70 млн. працоўных жывуць у Савецкім Кітаі.

Комсамол сусьвету пад кіраўніцтвам компартыі арганізоўвае працоўную моладзь на барацьбу.

Іхае гэроічнае змаганьне за сусьветны Кастрычнік.

Ленінскі комсамол узяў на сябе абавязак выхаваць сотні тысяч маладых рабочых, колгасьнікаў, батракоў.

На ўзорах гэроічнай барацьбы замежнага пролетарыяту мы павінны выхоўваць маладое пакаленьне бальшавікоў.

Надзвычай дрэнна наладжана інтэрнацыянальнае выхаваньне навічкоў у комсамоле, вывучэньне міжнароднага становішча замежнай працоўнай моладзі. Як навічок, без належнай папярэдняй падрыхтоўкі, чытае міжнародныя матар'ялы газэты? А ці чытае ён міжнародныя матар'ялы наогул?

Шмат якія комсамольскія ячэйкі і колектывы гэтага пытаньня не ставілі. Інтэрнацыянальнае выхаваньне навічка на ўзорах клясавай барацьбы за мяжой—на парадку дня.

Гэроічная барацьба за сусьветны Кастрычнік

Польшча.

У адным з нумароў, орган ППС „Роботнік" піша:

„Хваля забастовак залівае ўсю Польшчу. Усюды ідзе зьніжэньне заработнай платы. Звальняюцца рабочыя і служачыя. Усе забастоўкі носяць стыхійны характар, ідуць зьнізу, зьяўляючыся выражэньнем волі мас".

Нямеччына.

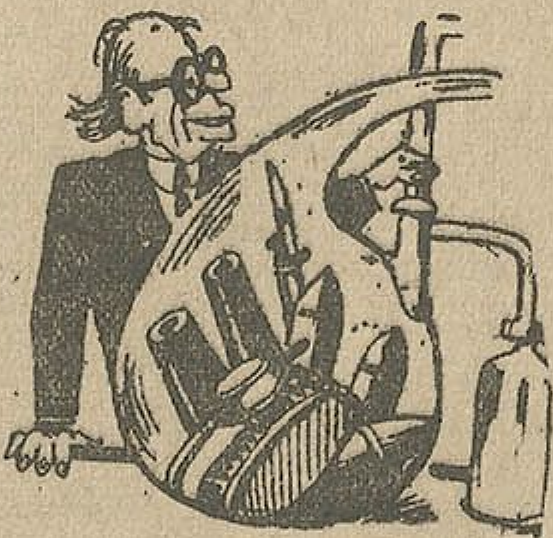
Нават буржуазная газэта „Берлінэр Тагэблят" раіць ураду Брунінга не надта націскаць струну „выданьнем новых законаў, антысоцыяльных і варожых рабочай клясе".

Усе адчуваюць, што рашаючыя бойкі набліжаюцца.

У шматлікіх мястэчках і вёсках Нямеччыны з колькасьцю жыхароў 3—8000 чалавек мы мелі магчымасьць організоўваць комуністычныя ячэйкі, часам нават абагульняючы некалькі вясковых ячэек у адну групавую організацыю.

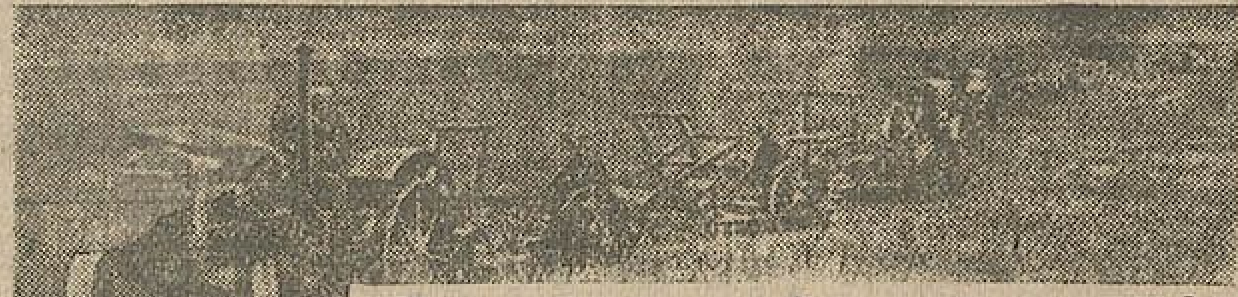
(Фрыдрых Вольф „З. Р.)

У кухні крывавае бойкі

Каб удушыць клясавую барацьбу

Гора таму вучню, якога западозрыў гаспадар ці майстар у „неблагонадзежнасьці", альбо „непаслушэнстве". Згодна закону, вучня можна настаўляць на „шлях ісьціны" фізычным уплывам. Гэта значыць, зьбіеньнем да страты прытомнасьці. Цэхавы закон уведзены фашысцкім урадам з мэтай прыдушыць клясавую барацьбу моладзі, адняць у яе магчымасьць організована выступаць супроць эксплёататараў-капіталістых.

3 краіны жабрацкай у краіну буйнага соцыялістычнага земляробства

Прыгожыя, агароджаныя маёнткі, што вартаваліся цапнымі сабакамі, сталыпінскія кулацкія хутары і вёскі з незалічнымі, асунуўшыміся ў зямлю хатамі на бурыных лапках, з пахілымі праздзіраўленымі саламянымі стрэхамі. Сотні і дзесяткі тысяч гектараў зямлі, сенажацяй, садоў, азёраў, рэк концэнтраваліся у руках адзінак—магнатаў абшарнікаў і кулакоў і адзьдзьве дзесяціны—у руках асноўнага сялянства. Сельгаспадарчыя машыны ў абшарніка і кулака і дзеравяная саха і прялка у сялянскай хаце. Нагляняльныя боты, асьветленыя лапці; лапці і лучына, кабак, жабрацтва—вось твар сельскай гаспадаркі беларускага краю ў мінулым.

Сотні, мільёны гектараў дзесяцін зямлі знаходзіліся ў беларускім краі ў руках буйных абшарнікаў. Так, па даных акадэміка В. К. Шчарбакова, у 1905 г. на адзін абшарніцкі маёнтак прыпадала 733 дзесяціны. Сярод абшарнікаў была вялізарная колькасьць такіх землеўласьнікаў, якія мелі па 5 тысяч і болей дзесяцін.

З 27 млн. дзесяцін, што знаходзіліся на тэрыторыі Беларусі, 13 млн. дзесяцін належала абшарнікам і купцом, і толькі 14 млн. дзесяцін прыпадала на 9 млн. сялянства. Гэта нараджала аграмадную колькасьць батрацтва, якое жорстка эксплёатавалася абшарнікамі і кулакамі. Многія з батракоў вымушаны былі адыходзіць у горад, выяжджаць у Амэрыку, у Сібір. Па даных таго-ж самага акадэміка В. К. Шчарбакова, у Віленскай губ. было 60 тысяч сельскагаспадарчых рабочых, у Менскай—49 тысяч. Паводле агульных падлікаў, у беларускіх губ. напярэдадні вайны было каля 300 тысяч батракоў.

Беларускае сялянства знаходзілася пад яшчэ горшым уціскам, чым сялянства у Расіі. У 1903 г. па Беларусі 58,6 проц. усяго сялянства былі бяз коняй альбо мелі па аднаму каню. У 1912 г. процант бясконных і аднаконных гаспадарак дасягаў 67,6.

Царскі ўрад імкнуўся прыцягнуць на свой бок беларускае сялянства, выступаючы ў ролі абаронцы яго ад „польскіх" абшарнікаў і каталіцкіх папоў.

На гарадох і вёсках Беларусі гойсалі рускія жандары і ўраднікі. Губэрні, пачынаючы з гораду і канчаючы вёскай, былі наводнены рускімі чыноўнікамі, якія разам з рознымі прадажнымі элемэнтамі насаджалі „народнасьць, праваслаўе" і царызм.

* * *

З дня на дзень, з году ў год расло незадаволеньне царскім панаваньнем.

Імпэрыялістычная вайна 1914 г. адыграла не малую ролю ў справе паскарэньня пролетарскай рэволюцыі у межах Беларусі.

Рэволюцыя 1917 г. зьнішчыла царскую манархію і панаваньне буржуазіі. У 1920 годзе компартыя Беларусі прыступіла да разьдзелу большасьці маёнткаў паміж сялянамі.

Краіна да 1927 г. залячыла свае раны, нанесеныя імпэрыялістычнай і грамадзянскай войнамі.

У канцы 1927 г. БССР закончыла аднаўленчы пэрыяд.

З 1928 году мы ўступілі ў этап рэконструкцыі народнай гаспадаркі. За гэтыя гады Беларусь расла небачанымі ў сьвеце тэмпамі.

На аснове індустрыялізацыі нашай краіны і ўсімернай братняй дапамогі іншых савецкіх рэспублік БССР пераўтвараецца з краіны жабрацкай, лапцюжнай у краіну індустрыяльна-аграрную.

За 14 год зьмяніўся твар Беларускае рэспублікі. Зараз больш палавіны ўсіх бядняцка - серадняцкіх гаспадарак аб'яднаны ў колгасы 610 тысяч га знаходзіцца ў саўгасах.

БССР пераўтвараецца з краіны спажывецкай у краіну соцыялістычную.

З кожным годам пашыраюцца абсягі тэхнічных культуры, уступаючы месца тэхнічным (ільну, канопля, бульбе) У 1923 г. збожжавыя культуры складалі 82,7 проц., у 1931 г. яны складаюць 58,2 проц.

У гэтым годзе БССР засеяла 280 тысяч гектараў лёну і канапель супроць 150 тысяч у мінулым годзе.

На Беларусі ў мінулым годзе не было ніводнай буйнай сельска-гаспадарчай машыны. А ў 1930 г. мы мелі на Беларусі 200 трактароў. Сёлета маем 1740 трактароў аб'яднаных у 33 машына-трактарных станцыі. У 1932 г. намечана пабудаваць яшчэ 22 МТС.

Усе гэтыя посьпехі мы атрымалі дзякуючы умеламу кіраўніцтву комуністычнай партыі (бальшавікоў) Беларусі і яе бальшавіцкага ЦК.

Наша задача ў колгасным руху—гэта організацыйна-гаспадарчае замацаваньне колгасаў.

Кожны навічок комсамолец павінен змагацца за правільную організацыю працы, укараненьне здзельшчыны ва ўсіх відах працы, налаўдзіць не дапускаць ўцёк, ліквідаваць абязьлічку, змагацца з колгаснай практыкай дробна-буржуазную ўраўнілаўку.

Мы павінны падхапіць заклік бабруйскіх комсамольцаў аб організацыі к 14-й гадавіне Кастрычніка Усебеларускага суцэльнага чырвонага абозу лёну і канапель. Х. Б.

Нам. адказн. рэдактара С. АНІСАЎ

Шлях барацьбы за шматмільённы комсамол

IX-ы зьезд УсеЛКСМ паставіў перад саюзам задачу, якая мае сапраўды гістарычнае значэньне: пераўтварыць комсамол у шматмільённую організацыю. Чаму так было пастаўлена пытаньне?

Наша краіна, ідучы па шляху індустрыялізацыі, дабілася вялізарнейшых посьпехаў. Плян індустрыялізацыі з посьпехам выконваецца, а ў важнейшых яго галінах, як электрыфікацыя, нафта і інш. нават перавыкананы. На аснове індустрыялізацыі краіна цяпер ідзе па шляху колектывізацыі. Зараз мы ўжо сталі краінай самай буйнай сельскай гаспадаркі ва ўсім сьвеце. 5-ці годка выконваецца у 4 гады.

У гэтай барацьбе на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва неймаверна ўзрасла роля і актыўнасьць моладзі і комсамолу. Комсамол ужо мае поўную магчымасьць і сілы для таго, каб ахапіць, кіраваць і перавыхоўваць у сваіх радох шматмільённыя колы працоўнай моладзі.

Кіруючы масамі моладзі, комсамол павінен аб'ядноўваць гэтыя масы, накіроўваць іх волю, энтузіязм і энэргію на выкананьне практычных задач, што стаяць перад краінай. Адсюль, іменна адсюль, вынікае неабходнасьць пераўтварэньня комсамолу ў шматмільённую організацыю.

Барацьба за моладзь, у той час, як краіна ўступіла ў пэрыяд соцыялізму, у пэрыяд нясупыннай клясавай барацьбы, становіцца задачай выключнай важнасьці. Тут патрэбна рашучая бальшавіцкая работа па выкананьню лёзунгу: за 100 проц. ахоп рабочай і батрацкай моладзі КСМ. І саюз цьвёрда дабіваўся выкананьня гэтага лёзунгу. Гэты лёзунг дапамагае ўзмацніць пролетарскае ядро ў комсамоле і пролетарскае кіраўніцтва ім.

На гэтым шляху саюз дабіўся значных посьпехаў. З часу IX зьезду комсамольская організацыя ўзрасла на 2 мільёны чалавек, і зараз наш саюз мае 5 мільённую армію будаўнікоў соцыялізму. У БССР к X зьезду налічвалася 100000 чал., пасьля зьезду організацыя ўзрасла на 55000 чал. У нас ужо дзесяткі акомсамоленых заводаў, фабрык, цэхаў, саўгасаў і г. д. Такога бурнага росту ня бачыла яшчэ ніводная організацыя.

Рост нашай організацыі—сьведка таму, што рабочая і колгасная моладзь аддана справе нашай партыі, гэта—ясны паказчык таго, што рашэньні IX зьезду аб пераўтварэньні КСМ у шматмільённую організацыю былі і ёсьць правільныя.

Аднак, на працягу ўсёй гісторыі комсамолу і нават за апошні час, політыка росту паасобнымі організацыямі і элемэнтамі опортуністычна скажалася (аб гэтым павінен ведаць і памятаць кожны навічок і комсамолец).

Гэтыя скажэньні на працягу гісторыі КСМ ішлі па двух шляхох. Некаторыя т. т. прапанавалі прымаць у КСМ толькі лепшую рабочую моладзь. Толькі не разумеючы, што комсамол зьяўляецца масавай організацыяй можна было пайсьці па гэтым шляху. Такая політыка прывяла-б да таго, што комсамол з масавай організацыі пераўтварыўся-б у маленькую замкнутую групу, адарваную ад шырокіх мас рабочай і сялянскай моладзі.

Зусім процілеглая гэтай, наглядалася так званая „лявацкая" тэндэнцыя. Права-опортуністычныя элемэнты, не разумеючы клясавай сутнасьці нашай організацыі, прапанавалі прымаць у КСМ бяз клясавага адбору, яўна сабатуючы лёзунг: „100 проц. рабочай і батрацкай моладзі ў комсамол". З гэтымі тэндэнцыямі была звязана і так званая „тэорыя" неабходнасьці перавыхаваньня маладога кулака ў комсамоле.

Усе падобныя „тэорыі" і іх практыка не зьяўляецца лініяй КСМ. Яны аслабляюць нашу барацьбу і ні ў якой меры не ўзмацняюць комсамол, як комуністычную, пролетарскую організацыю моладзі. Комсамол адкінуў гэтыя тэорыі.

Гістарычная задача пераўтварэньня КСМ ў шматмільённую організацыю спаткала на сваім шляху ў паасобных організацыях і іншага роду скажэньні.

Сутнасьць іх заключаецца ў тым, што паасобныя організацыі з азу мелі рост як самамэту, а не як сродак узьняцьця ролі КСМ у соцбудаўніцтве і ўцягненьня ў гэтую барацьбу мільённых мас працоўнай моладзі. Адсюль мелі месца факты пагоні за голаю лічбай, часта нават прымалі бяз усякага клясавага адбору, зводзячы вырашэньне задачы толькі да колькасьці, зусім ігноруючы індывідуальны адбор пры прыёме у КСМ і забываючыся на тое, што кожнага новаўступіўшага ў комсамол неабходна выхоўваць і замацаваць у комсамоле.

На вёсцы былі таксама факты адмаўленьня ад прыёму ў КСМ серадняка і бедняка аднаасобніка, што асабліва недапушчальна ў раёнах ня суцэльнай колектывізацыі.

ЦК КСМ рашуча ўдарыў па гэтых скажэньнях, паказаўшы шлях далейшай барацьбы за шматмільённы: „рост комсамолу павінен ісьці не шляхам агульнага прыёму, а толькі пры ўмове індывідуальнага адбору". Разгортваючы вярбоўку ў комсамол, галоўны ўпор павінен быць узяты на якасьць прыманых.

Мы дабіліся значных посьпехаў у росьце. Аднак, барацьба за шматмільённы яшчэ ня скончана,—мала завербаваць у комсамол, галоўнае ў тым, каб замацаваць новы прыліў, ня спыняючы далейшай работы па росту.

Кожны навічок павінен зразумець, што ўступіць ў рады КСМ—гэта значыць пачаць новае у жыцьці і рабоце, прымаць актыўны ўдзел у вырашэньні новых, складаных задач.

Уступіўшы ў рады Ленінскага комсамолу, кожны навічок павінен узяць на сябе конкрэтную работу на вытворчасьці, у ячэйцы. Кожны новаўступіўшы павінен быць ня толькі прыкладным у рабоце, а і стаць організатарам і перадавіком сярод іншых.

Задача зараз у тым, што кожны навічок павінен узяцца за ленінскую вучобу. Без політведаў комсамолец ня зможа стаць змагаром за справу партыі.

На вытворчасьці, у колгасе навічок комсамолец ужо ня проста добры работнік. Гэтага ўжо мала, недастаткова. Неабходна, каб кожны навічок стаў плянавікам, рацыяналізатарам, організатарам на вытворчасьці.

Патрэбна памятаць, што асноўная, важнейшая ўмова посьпехаў у барацьбе—гэта моцная комуністычная партыя. Значыць перад кожным комсамольцам, які ставіць са сабе мэтай змагацца за комунізм, стаіць задача: быць верным байцом за партыю, рашуча выконваць яе дырэктывы і ўказаньні.

Выхаваць з сябе сьвядомага, дысцыплінаванага комсамольца—вось галоўнейшая і адказнейшая задача навічка.

Фіялкін.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: Менск, вул. Карла Маркса, 38. Тэлефоны: рэдактара—7-25, сэкратарыят—12-19.
АДРАС КАНТОРЫ: Комсамольская 25, тэл. № 903. ГОД ВЫДАНЬНЯ XI.

Друкарня імя тав. Сталіна. Упаўнаважаны Галоўлітбелу № А—2522.